

Sør-Odal kommune
Øgardsvegen 2
2100 SKARNES
postmottak@sor-odal.kommune.no

JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET
HØYVANGVEGEN 40, BLÆSTAD
2322 RIDABU
TLF: 62 55 53 10
EPOST: INNLANDET@JORDVERN.NO
NETT: WWW.JORDVERN.NO/INNLANDET

24.03.2022

Kommunedelplan E16 Kongsvinger–E6 – høringsuttalelse

Jordvernalliansen i Innlandet, bestående av en rekke organisasjoner innen landbruk, miljø og fagbevegelse, arbeider for bevaring av dyrket mark og matjord, og mot en stadig forverring av norsk sjølforsyningsgrad og matsikkerhet. Alliansen består blant annet av LO Innlandet, Naturvernforbundet, Bondelaget, Natur og Ungdom, Bonde- og Småbrukarlaget, Miljøvernforbundet, Bygdeungdomslaget og Bygdekvinnelaget.

Planforslag til kommunedelplan for E16 Kongsvinger-E6 er lagt ut på høring, med frist 25. mars 2022. Vi vil i det etterfølgende gi Jordvernalliansen sitt hørings svar på planforslaget, samtidig som vi viser til vårt hørings svar til planprogrammet datert 20. november 2020.

Jordvernalliansen vi innledningsvis få uttrykke at det framlagte planforslaget for alle planalternativer viser sjokkerende høye tall for beslag av dyrka mark. Vi forstår at den valgte metoden med å beregne arealbeslag i 60 meters bredde er valgt for å få sammenlignbare planalternativer på likt grunnlag. Jordvernalliansen er imidlertid kritisk til denne framgangsmåten. Vi forventer at arealtallene for inngrep i dyrka mark vil bli betydelig redusert i neste planfase, men usikkerheten rundt dette er svært stor. Inngrep vil bl.a. være avhengig av endelig antall og plassering av veikryss, deponiplasser og veiklasse. Det presiseres i forslaget at kommunedelplanen ikke vil fastsette endelig plassering og utforming av veien, og at det konkrete veiltaket med nødvendige anleggsområder vil optimaliseres, konsekvensutredes og vedtas i etterfølgende reguleringsplan(er). Denne framgangsmåten gjør det svært krevende å kunne anbefale valg av korridor/trase i denne planfasen, da tall for beslag av dyrka mark er relativt like for flere av alternativene. Mer nøyaktige utredninger på dette stadiet, burde vært gjort for å gi et mye bedre beslutningsgrunnlag. Det er vår bestemte oppfatning at jordvernet ikke er gitt nødvendig vekt i planforslagene, og at dette er en klar svakhet i utredningsarbeidet.

I Norge er kun 3 prosent av landarealet dyrket mark. Dermed er det nok av andre arealer å bygge på i Norge. Det tar minst 1000 år å danne et ti centimeters lag med matjord. Matjord er dermed i praksis en ikke-fornybar ressurs. Den gode matjorda danner grunnlag for jordbruket som vi har i dag. Nydyrking på

WILPF Norge
INTERNASJONAL KVINNELIGA FOR FRED OG FRIDET

NORGES
BYGDEUNGDOMSLAG

Norsk Nærings- og
Nytelsesmiddelarbeiderforbund

INNLANDET
BONDELAG

Naturvernforbundet

NBK
norges bygdekvinnelag

dårligere arealer vil ikke gi samme grunnlag for matproduksjon. Med en voksende befolkning må vi både ivareta den gode matjorda vi har, og i tillegg drive aktiv nydyrking.

Stortinget strammet i juni 2021 inn det nasjonale jordvernmålet. Maksimalt 3000 dekar dyrket mark skal nå omdisponeres årlig, mens målet tidligere lå på maksimalt 4000 dekar. Omdisponeringen skal dermed ned med en firedel. Kommuner og tiltakshavere har en sentral rolle i oppfølgingen av strategien. Denne kraftige innstrammingen må få konsekvenser for all arealplanlegging, ikke minst for samferdselsplanlegging. Dette fordrer en klar endring av praksis.

Et sterkt jordvern er også nødvendig for å nå FNs bærekraftsmål om å utrydde fattigdom og sult, om bærekraftige byer og samfunn, ansvarlig forbruk og produksjon, å stoppe klimaendringene og å ivareta liv på land. I dette ligger en klar forpliktelse til å sørge for at vår befolkning er mest mulig sjølforsynt, og at en i størst mulig grad unngår import og å leve på andre lands arealer. De siste åra med pandemi og nå en ustabil geopolitisk situasjon, har sterkt synliggjort betydningen av god beredskap. I Norge har vi en sjølforsyning av mat på godt under 40%, noe som gjør oss svært sårbare i urolige tider. Norge har ut fra dette et etisk ansvar for å ta vare på sin matjord, som er en knapphetsressurs. Ivaretagelse av dyrket mark er nødvendig for å fremme sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft.

Som beskrevet i vårt innspill til planprogrammet, stiller vi et stort spørsmål ved nødvendigheten av å anlegge en 4-felts motorvei med standard for 110 km/t langs denne strekningen. Det må nå avklares om samfunnsnyttene er stor nok for en slik veistandard, eller om andre løsninger bør velges. Vi vil da peke på en lavere motorveiklasse med fartsgrense 90 km/t eller en 2/3-felts vei med forbikjøringsfelter hvor disse legges utenom dyrka mark. Begge disse løsningene vil kreve langt mindre arealbeslag av dyrka mark. Jordvernalliansen ser selvsagt nytten av gode og effektive transportsystemer, men vi er av den oppfatning at mye av dette bør løses med kollektivtransport, hvor en godt utbygd og arealeffektiv jernbane vil kunne ta mye av pendlertrafikken i regionen, og at mer av godstrafikken øst/vest til/fra Sverige må over på jernbane.

Jordvernalliansen vil videre peke på noen arealbesparende løsninger som er konkrete forslag til detaljreguleringen. Disse vil kunne redusere arealbeslaget av matjord betydelig:

- **Den nye vegnormalen åpner for at 4-felts vei kan bygges smalere (4 meter – fra 23 til 19 meter). Dette vil spare mye matjord, anslagsvis 150 dekar over en strekning på 40 km.**
- **Det må brukes støyskjermer (rette vegger), og ikke arealkrevende jordvoller langs matjordarealer.**

DISSE ORGANISASJONENE DELTAR I JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET REGIONALT ELLER PÅ FYLKESNIVÅ:

JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET
HØYVANGVEGEN 40, BLÆSTAD
2322 RIDABU
TLF: 62 55 53 10
EPOST: INNLANDET@JORDVERN.NO
NETT: WWW.JORDVERN.NO/INNLANDET

- **Massedeponi må da finne andre løsninger, og helst brukes til nydyrking i samme område. Det må være utbyggers ansvar å finne erstatningsarealer for nydyrking.**
- **Bruk av (godkjent) autovern over dyrka mark, for å kunne legge viltgjerde nærmere vegen, og dermed spare mye areal.**
- **Færrest mulig planfrie veikryss på dyrket mark. Må sees i sammenheng med lokalveier.**
- **Det må utarbeides teknisk plan for matjordhåndtering, som følges opp av utbygger.**

Jordvernalliansen kan ikke anbefale utbygging av noen av de foreslått planalternativene, basert på det foreliggende utredningsarbeidet. Alle planalternativene fremstår med et uakseptabelt høyt beslag av dyrka mark, hvor samtlige alternativer er beregnet å ta mer enn 1.000 dekar matjord. Vi er av den bestemte oppfatning at jordvern er tillagt for liten vekt i planforslaget, både i metode ved at ikke-prissatte konsekvenser vurderes for lavt, og ved at selve utredningsarbeidet gir et for unøyaktig anslag over beslag av dyrka mark. Det er ikke godt nok at en får mer nøyaktige utredninger i neste planfase. Da er allerede korridor valgt, en vil aldri kunne få svar på om en annen korridor gir mindre tap av matjord.

Avslutningsvis vil vi understreke jordvernets store betydning i dette prosjektet, og at Jordvernalliansen i Innlandet gjerne stiller opp i videre dialog med plangruppa om dette viktige temaet.

Med vennlig hilsen arbeidsutvalget i Jordvernalliansen i Innlandet,

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Lars Opsal jr
Innlandet Bondelag

Stephan Viehmann
Naturvernforbundet i Innlandet

Odd Erik Kokkin
LO i Innlandet

Lars Arne Mjørland
Innlandet Bondelag

DISSE ORGANISASJONENE DELTAR I JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET REGIONALT ELLER PÅ FYLKESNIVÅ:

NATURVERNFORBUNDET – INNLANDET BONDELAG – INNLANDET NATUR OG UNGDOM – LO INNLANDET – KOKKENES MESTERLAUG HEDOPP
NORSK NÆRINGS- OG NYTELSESMIDDELARBEIDERFORBUND – BONDE- OG SMÅBRUKARLAGET – BYGDEKVINNELAGET
INTERNASJONAL KVINNELIGA FOR FRED OG FRIHET AVDELING HEDMARK/OPPLAND – BYGDEUNGDOMSLAGET
NORGES MILJØVERNFORBUND REGION ØSTLANDET